

Ekosofias Nyhetsbrev

APRIL 2017 - TJUGOFEMTE ÅRGÅNGEN

LARM: VATTENNIVÅN BLIR DEN LÄGSTA SOM UPPMÄTTTS

Stora delar av Sverige kan förvänta sig rekordlåga grundvattennivåer i sommar. Det visar de senaste prognoserna från geologimyndigheten SGU.

Kenneth Persson, professor i teknisk vattenresurslära vid Lunds universitet, pekar på ett par huvudsakliga faktorer till de senaste årens brist på vatten.

Först och främst handlar det om liten nederbörd. Problemet är dock inte att det har regnat lite – utan vid vilken tidpunkt. De senaste åren har somrarna blivit blötare och vintrarna torrare, vilket skapar problem:

– Under den säsong vi har växtlighet fångar det gröna upp vattnet innan det rinner ner i jorden. Under den varma tiden bildas det nästan inget grundvatten alls. Bäst är om det regnar oktober till mars.

De områden som 2016 drabbades hårt av torka kan vänta sig att problemen förvärras i framtiden, till följd av ett varmare klimat.

Ett annat skäl till vattenbristen har att göra med människans uttag. Ökad urbanisering och jordbrukets utdikning påverkar magasinen. Och då marken dräneras leds regnet bort i stället för att kunna sippra nedåt.

– Asfalt och betong gör att mindre grundvatten bildas. Köpenhamn och Los Angeles är två kända exempel på hur städernas tillväxt har påverkat situationen, säger Kenneth Persson.

– Vi har ett lätsinnigt sätt att konsumera vatten i dag. Både den allmänna och den industriella förbrukningen skulle kunna effektiviseras. Med små medel skulle vi utan problem kunna minska vår totala vattenförbrukning med 20–30 procent, menar Kenneth Persson.

Den gotländske bonden Andreas Nypelius är inne på samma linje:

– Vi måste börja spara på vattnet. Att det räcker till odling och djur – mat och livsmedel – är kanske viktigare än att tvätta bilen eller duscha två gånger om dagen, säger han.

Svenska Dagbladet

JÄTTESPRICKAN VÄXER – ENORMT ISBLOCK PÅ VÄG LOSSNA

Sprickan på Antarktis som väntas skapa ett isblock större än Öland och Gotland ihop fortsätter att växa. Händelsen kan i förlängningen leda till att hela shelfen lossnar – vilket på sikt skulle kunna bidra med en decimeters havsnivåhöjning.

Sprickan på den gigantiska isytan Larsen C har vuxit med ytterligare 10 kilometer sedan årsskiftet, uppger brittiska forskare. Klyftans totala längd uppgår nu till 175 kilometer, med bara 20 kilometer kvar som binder isblocket till shelfisen. En shelfis är en slags isplatta som är ansluten till inlandsisen men i kontakt med havet.

Svd

DIESELAVGASER GER BARN INLÄRNINGSSVÅRIGHETER

Dieselavgaser ger barn som går i skolor nära trafikerade vägar inlärningssvårigheter. Det visar en undersökning i Barcelona som publicerats i den vetenskapliga tidskriften PLOS Medicine. Hos de barn som utsattes för mycket luftföroreningar syntes en klar skillnad. "Deras hjärnor arbetade långsammare. Och tillväxten var sämre hos de barn som utsattes för höga halter av luftföroreningar", säger professor Jordi Sunyer Deu.

Efter att studien publicerades har Barcelona stad beslutat om ett antal förändringar för att förbättra luftkvaliteten. Var femte bil ska bort och man skapar gröna öar – "superilles" – kvarter där tung trafik är förbjuden, gator och parkeringar byggs om till sociala ytor och de bilar som tillåts i området får max köra 10 km/h.

Det står inte luftförorening som orsak i några dödsattester, ändå finns det beräkningar som visar att det varje år dör 3,5 miljoner människor på grund av just luftföroreningarna. Det är långt många fler än de som dör i malaria, HIV/Aids och tbc – ihop.

– Ändå verkar vi ta ganska lätt på det här, säger professor Jordi Sunyer Deu som ledde undersökningen i Barcelona.

– Vi såg ett tydligt samband när vi testade barnens arbetsminne, så nu vet vi. Och vi vet också att en av de främsta källorna till de här ultrafina partiklarna i vår miljö är diesebilarna.

– Diesebilarna är bra mot klimatföroreningarna, säger han, men de släpper ut mycket mer kväveoxider och ultrafina partiklar, som är skadliga för hälsan.

Dieselavgaser innehåller lägre halter av koldioxid än vad bensin gör, vilket är bra för att förhindra uppvärmningen av klimatet. Men baksidan är alltså de pyttesmå partiklarna som inte samlas upp av bilarnas avgasfilter.

Svt

FÖRUTSPÅR STARKT FALLANDE EFTERFRÅGAN PÅ DIESELBILAR

Efterfrågan på dieselbilar - bilindustrins stora kassako - kommer att falla 30 procent till 2020. Den analysen gör JP Morgan Chase & Co. Det tvingar de stora biltillverkarna att snabba upp investeringarna i exempelvis hybridmodeller. I Storbritannien planerar man en trängselskatt på dieselfordon som berör tio miljoner fordon. Skatten kan kosta de som kör i 35 storstäder upp till 225 kronor per dag. Den nya skatten kommer även att omfatta lastbilar, bussar och taxibilar. Även i många andra europeiska städer, som Paris och Barcelona, införs avgifter och begränsningar för dieselfordon. Det här kommer påverka bilköparna som börjar se sig om efter alternativ till dieseln. Mikael Wickelgren, avdelningschef på institutionen för handel och företagande på Högskolan i Skövde, säger till Ny Teknik att branschens vurm för dieseln har varit ett misstag.

– Vi har varit enögda i vårt fokus på koldioxidutsläpp. Bilarna släpper ju ut en hel del annat ur avgasröret, inte minst dieslarna. De har partikelfilter, men det smiter ändå igenom saker – väldigt små partiklar som vi vet orsakar dödsfall. Och det rör sig inte bara om några få personer som drabbas varje år, det här är ett stort problem. Visserligen har dieselbilar räknats som "det bränslesnåla alternativet", men det bygger i många fall på bilbranschens lögn, menar Mikael Wickelgren. Den verkliga förbrukningen kan skilja uppemot 50 procent mot tillverkarens angivna förbrukning.

SVENSKARNA KÖR ALLT MER BIL

Under 2016 kördes svenska personbilar drygt 6,7 miljarder mil vilket är den högsta noteringen sedan körsträckorna började beräknas 1999. Det framgår av Trafikanalys senaste statistik över körsträckor med svenskregistrerade fordon. Den genomsnittliga körsträckan per bil ligger fortsatt på drygt 1 200 mil, men antalet personbilar i trafik ökar stadigt vilket förklarar ökningen i total körsträcka.

Om ökningen fortsätter i samma takt blir det än viktigare att öka andelen bilar som kör med ett alternativt drivmedel för att minska de negativa effekterna. Bilar som drivs med el, etanol eller gas stod endast för 8 procent av den totala körsträckan år 2016.

SÅ BIDRAR KLIMATFÖRÄNDRINGARNA TILL TERRORISM

Donald Trump ska satsa mindre på att minska klimatförändringar och istället fokusera på terrorism. Men dessa två saker hänger ihop, enligt en ny rapport från tyska utrikesdepartementet. Klimatförändringarna har en rad uppenbara följder: glaciärerna smälter, haven blir varmare och surare, skördar och fiskebestånden försämras. Men de riskerar också att skapa en utmärkt grogrund för den globala terrorismen, enligt en färsk rapport från tankesmedjan Adelphi, gjord på uppdrag av det tyska utrikesdepartementet.

Några av slutsatserna i rapporten:

Klimatförändringar pressar redan svaga regeringar ytterligare, vilket öppnar fältet för terroristerna och andra väpnade grupper.

Det förstör människors försörjning, vilket underlättar terroristernas möjligheter att rekrytera nya medlemmar. Terroristgrupperna använder bristen på mat och vatten som orsakas av klimatförändringar som vapen mot sina fiender

– Redan utsatta områden kan dras in i en ond cirkel, vilket leder till att terroristgrupper får det enklare att verka, säger rapportförfattaren Lukas Rüttinger.

Rapporten från Adelphi är inte den första som visar på samband mellan klimatförändringar och hotet mot global säkerhet. Enligt en rapport från universitetet i Hamburg år 2012 hade 16 av 27 undersökta väpnade konflikter ett samband med klimatet.

USA:s egna försvarsdepartement Pentagon har varnat för liknande samband och kallat klimatförändringarna för ett hot mot nationell säkerhet.

Trump har dock nyligen beordrat sitt utrikesdepartement att "fokusera mindre på klimatförändringar och mer på terrorism".

Men den politiken kan paradoxalt nog leda till att Trump själv blir en stor sponsor av just terrorism, varnar författaren CJ Werleman.

- Att vägra att bekämpa det största globala hotet i vår livstid – klimatförändringar – är att medvetet sponsra en myriad av olika våldsamma grupper – och våld i en skala vi aldrig sett förut, skriver han.

Aftonbladet

WALMART SÄTTER UTSLÄPPSMÅL FÖR LEVERANTÖRSLEDET

Dagligvarujätten Walmart har formulerat utsläppsmål för indirekta utsläpp i tredje ledet, scope 3. Av företagets senaste hållbarhetsredovisning framgår att koldioxidutsläppen både uppströms och nedströms ska minska med 1 miljard ton mellan 2015 och 2030. Från och med nästa år kommer Walmart att börja redovisa utvecklingen för att nå målet.

Arbetet med utsläppsminskningar i leverantörsledet går under namnet "Project Gigaton". I projektet kommer Walmart bland annat att tillsammans med WWF ta fram ett verktyg som leverantörerna kan jobba med och bättre förstå hur utsläppsminskningar kan förbättra även deras affärsmodell.

För att hjälpa leverantörerna i hållbarhetsarbetet delar Walmart även med sig av hållbarhetsindex inom olika områden. Leverantörerna kan då se hur de placerar sig jämfört med övriga verksamheter och bättre förstå vilka åtgärder de kan sätta in.

Aktuell Hållbarhet

CHILENSK ARKITEKT VINNER GÖTEBORGSPRISET FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Arkitekten Alejandro Aravena vinner Göteborgspriset för hållbar utveckling på en miljon svenska kronor. "Aravena är en nytänkande chilensk arkitekt som, tillsammans med kollegorna i sitt "Do Tank-företag" Elemental, tillämpar en

designfilosofi som går ut på att utveckla invånarna som en del av lösningen och inte bara se dem som ett problem – att bygga förtroendebroar mellan människor, företag och de styrande.”

Så lyder delar av motiveringen till årets mottagare av Göteborgspriset för hållbar utveckling. 49-åriga Alejandro Aravena är baserad i Santiago, Chile och är känd för sitt arbete i socioekonomiskt utsatta områden. Elemental är en operativ tankesmedja för utveckling av strategier och produktion av prisvärda bostäder för ekonomiskt utsatta grupper. De fungerar liknande en tankesmedja men utför även idéer och visioner och arbetar för att motverka segregationen bland annat genom att producera ekonomiska nybyggen på ett socialt och hållbart sätt.

GÖTEBORG FÅR TVÅ NYA FLERFAMILJSHUS I TRÄ

Riksbyggen har tillsammans med Sweco vunnit en markanvisningstävling om att få uppföra ett flerfamiljshus i trä för bostadsrätter vid Gibraltargatan, Göteborg. På ytterligare en tomt ska HSB och Case Studio bygga ett hyreshus i trä.

Till år 2025 kan hälften av alla flerbostadshus byggas i trä. Den slutsatsen dras i en rapport från Linköpings universitet om hur industriellt byggande i trä kan bidra till bostadsbyggandet. Slutsatsen är att det är möjligt att bygga upp en kapacitet för industriellt träbyggande för att leverera 50 procent av flerbostadshusen på den svenska marknaden.

Byggindustrin

FLER INVESTERARE TAR HÄNSYN TILL KLIMATET

Av världens 500 största kapitalägare har 60 procent insikt om riskerna med klimatförändringar och de ekonomiska fördelarna med en övergång till en koldioxidsnål ekonomi. Det visar rapporten Global Climate Index report, som bygger på en ranking av den oberoende organisationen Asset Owners Disclosure Project, AODP.

Rapporten, som är den femte i ordningen, rankar världens kapitalägare i fem grupper, och finner att de tre bästa grupperna har ökat något medan den största rörelsen skett från gruppen "efterslätrare" till den näst sämsta gruppen "åskådare". Sammantaget har antalet bolag som vidtar konkreta åtgärder ökat med 16 procent och antalet som ignorerar klimatrisker minskat med 18 procent.

"Parisavtalet skickade en tydlig signal om ett globalt engagemang för att tackla klimatförändring. Institutionella investerare svarar snabbt genom att skala upp åtgärder för att tackla klimatrisker och ta tillvara möjligheter att finansiera den koldioxidsnåla ekonomin", säger AODP-chefen Julian Poulter i ett uttalande.

WILLYS FÖRST MED ATT MILJÖMÄRKA ALLA BUTIKER

Willys blir den första dagligvarukedjan som får Naturskyddsföreningens märkning Bra Miljöval för samtliga sina butiker. Sedan tidigare har alla Willys-butiker märkningen, men nu har även de mindre Willys Hemma-butikerna blivit godkända, totalt 197 butiker. Märkningen innebär bland annat att man håller ett brett utbud av ekologiska och miljömärkta produkter och avstår från att sälja vissa produkter som är skadliga för miljön, till exempel jätteräkor eller fisk som finns med på Världsnaturfonden WWF:s röda lista. Vidare arbetar man för att minska energianvändningen i butikerna – till exempel genom avancerad energiövervakning - och allt avfall källsorteras direkt i butikerna.

BORÅS SATSAR PÅ SOLENERGI VID NYBYGGE

Borås kommun ska, som en del av sitt energimål till 2025, satsa på att nå 175 megawattimmar energiproduktion från solenergi under 2017, skriver Borås Tidning.

För att målen ska tas i hamn togs ett politiskt beslut om att solceller alltid ska prövas när Borås stad eller de kommunala bolagen bygger om eller bygger nya tak.

– Det finns självklart ett signalvärde att sätta upp solceller, trots att det kanske inte alltid är lönsamt med så låga elpriser som vi har nu, säger Henriksson till Borås Tidning.

Energinyheter

APPLES ÖVERRASKANDE BESKED: VI VILL SLUTA UTVINNA METALLER HELT

I sin nya hållbarhetsrapport uttalar Apple ett nytt och oväntat mål för teknikindustrin. Apple vill att alla teknikföretag slutar bryta metaller och mineraler, och istället förlitar sig helt på återvunna material.

Apple uppger i sin senaste hållbarhetsrapport att företagets nya mål är att skapa sina produkter från helt återvunna material; aluminium, koppar, tenn och tungsten. Men det finns en liten hake– Apple vet ännu inte hur detta ska gå till. 2014 återvanns mindre än 16 procent av det globala e-avfallet och dagens Apple-produkter innehåller endast en liten del återvunnet material. Apples tanke är nu att man ska kombinera återvunna material av hög kvalitet som man köper in från leverantörer, med material från kasserade Apple-produkter som kunderna lämnar in.

TREND: MER HÅLLBART FLYTTA HEM PRODUKTION AV VAROR

Hur hållbart är det egentligen att producera sina varor på andra sidan jorden, samtidigt som du ska sälja dem här, i Sverige? Kanske är det inte alls så optimalt i längden, vare sig ur ett kostnads- eller hållbarhetsperspektiv. Forskare vid Högskolan i Gävle ser en trend att företag börjar flytta hem produktionen igen och ska nu hjälpa regionala företag att fatta långsiktigt hållbara beslut om produktionslokalisering, beslut där hänsyn tas till hela försörjningskedjan.

Verkligheten förändras för många företag. Tidigare stirrade sig många blinda på låga produktionskostnader, men räknade inte alltid med dolda kostnader som kan uppstå till följd av bristande kvalitet, kompetens, eller problem kopplade till leveranser och infrastruktur.

En annan av drivkrafterna för företagen att flytta tillbaka produktion är att de eftersträvar en större

hållbarhetsprofil.

- Det är lättare att ha en hållbar verksamhet i Sverige, än i många andra delar av världen, och du kan acceptera en lite högre kostnad då en starkare hållbarhetsprofil kan sälja bättre, säger Per Hilletoft.

MISTRA PLANERAR MILJÖSÄTSNING MOT "FAKE NEWS"

Forskningsstiftelsen Mistra överväger en satsning för att öka trovärdigheten för miljöforskning, som en åtgärd mot växande politisk polarisering i samhället och spridningen av desinformation - så kallade fake news. Planen är att under hösten utlysa ett nytt program om forskningskommunikation med fokus på miljö.

"Alla pratar om en ökad faktaresistens. Miljöfrågor är många gånger särskilt känsliga, eftersom det involverar människors beteenden och ideologiska skiljelinjer. Det gör det ibland svårt att föra en bra dialog", säger Mistras kommunikationsansvarige Malin Lindgren i en kommentar.

TREND: KLIMATHOT OCH ANTIBIOTIKARESISTENS OROAR HÄLFTEN AV ALLA SVENSKAR

Förändringar i jordens klimat är det som oroar svenskar allra mest. Det visar 2017 års SOM-undersökning från Göteborgs universitet. Nästan hälften av svenskarna, 49 procent, oroar sig för utvecklingen av klimatet, vilket är en något högre andel än förra året (47 procent). Sedan 2011 är det 10 procentenheter fler som oroar sig för klimatet. Lika många, 49 procent, oroar sig över ökad antibiotikaresistens, vilket är hela 20 procentenheter mer än föregående års undersökning, då endast 29 procent oroade sig för detta. 47 procent oroar sig för miljöförstöring av olika slag.

VARANNAN SVENSK HAR ÄNDRAT BETEENDE TILL FÖLJD AV KLIMATHOTET

Över hälften av svenskarna uppger att de ändrat sitt beteende med anledning av klimathotet och lika många känner oro att klimatförändringarna kommer att påverka dem eller personer i deras närhet. Det uppger konsultföretaget Zeromission som låtit Novus genomföra en undersökning. I undersökningen, som genomförs årligen, uppger många svenskar att de föredrar att köpa produkter och tjänster från företag som tar ansvar för att minska sin klimatpåverkan.

- Att konsumenter uppger att man är villig att ändra på sitt beteende till förmån för ett stabilt klimat är hoppfullt, säger Jenny Blomberg på Zeromission i en kommentar.

Sedan 2013, då Zeromission ställde frågan första gången, har antalet svarande som uppger att de ändrat sitt beteende på grund av klimathotet ökat med 6 procent, från 48 procent till 54 procent.

Grundläggande miljöutbildning - den 11 maj 2017

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande. Seminariet ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Denna utbildning är godkänd enligt Göteborgs Stads Miljödiplomerings (Svensk Miljöbas).

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Kommunikation för miljö och hållbar utveckling

En stark och trovärdig hållbarhetsprofil är i dag en avgörande framgångsfaktor för många företag och organisationer. Men hur går man tillväga – vad är tillåtet och o tillåtet i marknadsföringen, vilka krav ställer omvärlden och hur lyckas man på bästa sätt förmedla att man har ett seriöst hållbarhetsarbete till kunder, medarbetare och andra intressenter.

Ett seminarium med workshop.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Klimatavtalet i Paris, inkl IPCC:s femte klimatrapport - risker och möjligheter för företag?

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s klimatavtal i Paris samt IPCC:s senaste klimatrapporter. Vi redovisar de viktigaste besluten och slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Agenda 2030: FN:s globala hållbara utvecklingsmål

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s mål för hållbar utveckling. Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

- Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna, säger Ban Ki-moon, tidigare generalsekreterare i FN.

Om du uppskattar vårt Nyhetsbrev, dela det gärna på

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För att prenumerera klicka på länken i huvudet.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus; romanus@ekosofia.se, eller 031 - 708 66 51.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg; magnus.ruberg@ekosofia.se eller 031 - 708 66 52.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång. Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod. Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se

Ekosofia AB - Anders Carlssons gata 7, 417 55 Göteborg - Tel 031 - 708 45 50